

De levende programmabegroting

Een handreiking voor het maken van een gemeentelijke programmabegroting die stuurt op de kracht van lokale initiatieven

*Aangeboden door Frans Soeterbroek (frans@deruimtemaker.nl), Birgit Oelkens (oelkers@planenaanpak.nl), Marije van den Berg (marije@whiteboxing.nl)
zie ook www.decaleidoscoop.org*

De programmabegroting kun je op alle beleidsterreinen toespitsen op het bevorderen van lokale initiatieven. Daarmee maak je vruchtbare grond voor het ontstaan van meer maatschappelijke initiatieven, nieuwe lokale economieën, gemeenschapsvorming en zelfsturing. Het is vooral zaak om de beschrijving van de ‘samen zijn we sterk-doelstellingen’ niet te beperken tot een paragraaf of hoofdstuk maar de hele begroting daarmee te doordrenken. De volgende adviezen geven we met het oog daarop mee.

1- In de programmadoelen opnemen dat de gemeente beter leert sturen via principes van co-creatie, lokale kracht en zelforganisatie en daarop aanspreekbaar en afrekenbaar wil zijn.

2- Een deel van de programmadoelen en acties om die doelen te bereiken open laten om deze in dialoog met de samenleving in te gaan vullen (‘de levende programmabegroting’);

Voorbeelden bij 2 en 3:

- *dialogotafels opzetten om de agenda van de stad te maken*
- *doelen en aanpak voor groenbeheer en voor reiniging van de openbare ruimte samen met groen- en andere wijkinitiatieven en bewonersgroepen opstellen;*
- *doelen en aanpak voor duurzaamheid bepalen met lokale duurzaamheidsinitiatieven, bijvoorbeeld door een gezamenlijke duurzaamheidsagenda op te stellen i.p.v. een beleidsnota duurzaamheid;*
- *het lokale veiligheidsbeleid samen met burgers organiseren, uitvoeren en evalueren: zoals veiligheidsmaatregelen rondom scholen, inbraakpreventie, verkeersveiligheid, inzetgebieden en*

prioriteiten wijkagenten en handhavers Als daarvan afgeweken wordt, beargumenteren waarom dat zo is.

3- De programmabegroting doorvertalen naar wijk- en buurtniveau. Daarmee maak je zowel voor lokale initiatiefnemers als voor de raad zichtbaar welke sectorale middelen en speciale programmabudgetten er door wijken en buurten stromen en kun je beter sturen op het koppelen en ombuigen van die stromen ten behoeve van de buurt. Met de instrumenten buurtbegroting en buurtmonitoring is in Amsterdam Oost (<http://www.buurtbegrotingamsterdam.nl/>) al ervaring opgedaan.

4- Een substantieel deel van het budget dat 'vastzit' in traditionele/ institutionele bestemmingen vrijmaken voor besteding door lokale initiatiefnemers (buurtgroepen, sociale ondernemers, collectieven met maatschappelijk doel) die een bijdrage leveren aan eigen buurt, wijk, dorp en stad. Dat kan in de vorm van maatschappelijk aanbesteden, initiatievenfondsen, buurtbudgetten en lokale fondsen (www.lokalefondsen.nl). En je kunt subsidies vervangen door bijdragen die co-financiering in de hand werken, bijvoorbeeld bijdragen die door crowdfunding opgehaald zijn verdubbelen, garantstelling mogelijk maken, welzijnsmiddelen beschikbaar stellen voor het inhuren van zzp'ers, financiering van ondersteuningsnetwerk i.s.m. marktpartijen.

5- Starten van icoonprojecten/experimenten/ waarbij (innovatie)kracht van lokale initiatiefnemers wordt aangewend om beoogde doelen te realiseren.

Voorbeelden bij 4 en 5:

- *een gebieds- of omgevingsvisie gemaakt onder regie van burgers;*
- *een bestemmingsplan of APV maken in co-creatie;*
- *ontwikkeling en beheer van maatschappelijk vastgoed door buurtgroepen;*
- *bewoners in (benoemingscommissies van) sociale wijkteams opnemen en deze teams in opdracht van burgers laten werken;*
- *budgetten voor aanleg, beheer en onderhoud openbare ruimte beschikbaar stellen aan bewoners;*
- *een nieuw verkeerscirculatieplan in co-creatie met burger- en belangengroepen maken;*
- *burgers uitnodigen om met eigen plannen te komen voor aanpak leegstand en ombouwen kantoren tot woon- en werkplekken;*
- *lokale zorginitiatieven/coöperatie mee laten praten en beslissen over toekomstige bestemming/metamorfose van verzorgingshuizen.*